

A MAGYAR ÉS AZ OLASZ KKV SZEKTOR VÁLLALKOZÁSAINAK ÜZLETI INFORMÁCIÓS RENDSZERREL VALÓ ELLÁTOTTSÁGA

Sasvári Péter

PhD, egyetemi docens

Miskolci Egyetem, Gazdálkodástani Intézet

BEVEZETÉS

Manapság egyre nehezebb olyan vállalkozásra bukkanni, melyben - közvetlenül vagy közvetve - ne lenne jelen az elektronikus gazdaság bizonyos vetülete. Még ha nem is rendelkezik személyi számítógéppel vagy esetleg mobiltelefonnal, biztos, hogy a könyvelője informatikai eszközök segítségével dolgozza fel a cég bizonylatait. „Az információgazdaság - az információ, mint termelési tényező - megjelenése új kihívásokat jelent.” [5]. A gazdasági élet szereplői gyakran szembesülnek azzal a helyzettel, hogy nem csak sikerességük növelése, hanem már fennmaradásuk érdekében is rákényszerülnek arra, hogy gyorsabban és hatékonyabban reagáljanak a gazdasági kihívásokra.”[6]. Az elmúlt években a világ tanúja lehetett az információs és kommunikációs technológiák (IKT) által nyújtott szolgáltatások folyamatos fejlődésének és e technológiák globális terjedésének. A globalizáció és az erősödő verseny hatására egyre nagyobb lesz az igény a koordinációra, az ellenőrzésre és az együttműködésre. Hálózatok, szövetségek, virtuális szervezetek alakulnak ki, és a verseny már ezek és nem az egyedi cégek között fog folyni. A jövő szervezetei sokkal rugalmasabb megoldásokat igényelnek, egyre inkább professzionálisak lesznek. Jellemzőek az egyre szétagoltabb piacok, melyek lényegesen eltérnek egymástól és gyorsan változnak. Eme változások csak az információgyűjtés, figyelés és a feldolgozás hatékonyságának növelésével követhetők. A hagyományos törekvések a költségek csökkentésére már nem elegendők, jelentős innovációra, új üzleti modellek kidolgozására és az IT-ben rejlő lehetőségek kiaknázására van szükség. Általánosan elfogadott nézet, hogy a korszerű, fejlett IT infrastruktúra a szervezetek sikerességének, rugalmasságának, hatékony és eredményes működésének alapfeltétele.

Talán túlzás lenne azt állítani, hogy az IT stratégiai jelentőségűvé válása minden iparágra és vállalatra érvényes lenne, mivel strukturális jellemzőik, a piaci viszonyok, az információintenzitásuk szerint különböző mértékben igénylik és teszik lehetővé az IT alkalmazását. Azonban minimális szinten mindenütt jelen van és támogatja a munkafolyamatokat.

A KUTATÁS CÉLJA

Az európai gazdaságban központi szerepük van a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (továbbiakban: KKV), ezért esett rájuk a választásom. Azt vizsgáltam, hogy két Európai Unió tagországban – Magyarország és Olaszország – mennyire tartják fontosnak a vállalati informatikát, milyen tényezők játszanak

szerepet egy informatikai rendszer kiválasztásánál, és az informatikai eszközök használata mennyire és milyen téren befolyásolja az adott vállalkozást.

Célom elsődlegesen helyzetfeltárás, összehasonlítás a két ország KKV-inak információs technológiákkal - azon belül információs rendszerekkel - való ellátottságát, alkalmazását, a használati szokásokat, és a bevezetés során felmerülő problémákat, továbbá megvizsgáltam a fejlettségbeli különbséget egy Kelet-európai és egy Dél-európai ország viszonylatában, végezetül meghatároztam, hogy napjainkban versenyelőnynek vagy feltételnek számít IT-val rendelkezés.

Célom elérését számos feltételezésem helytállóságának vizsgálata segítette elő, melyeket a primer kutatásom alapján végeztem. Az egyszerű véletlen mintavételi eljárással megkérdeztem a vállalatokat mindkét országban. Olaszországban főként a feldolgozóipar, míg Magyarországon leginkább a kereskedelem, gépjármű-javítás szektor képviseltette magát, előbbi a válaszadók 30%-át, utóbbi több mint 20 %-át tette ki.

ALKALMAZOTT MÓDSZER

A releváns szakirodalmak áttekintése során körvonalazódtak a témával kapcsolatos legfontosabb témakörök, melyekből kiindulva megfogalmaztam a kutatás fő célkitűzéseit, valamint a kutatási koncepciót.

A kutatás céljai:

- bemutatni az információs rendszer bevezetéséről szóló döntések körülményeit és a bevezetés során felmerülő problémákat,
- elemezni a vállalatok üzleti információs rendszer-használati szokásait,
- feltárni az információs rendszerek alkalmazása és a vállalati működés eredményessége közötti kapcsolatokat.

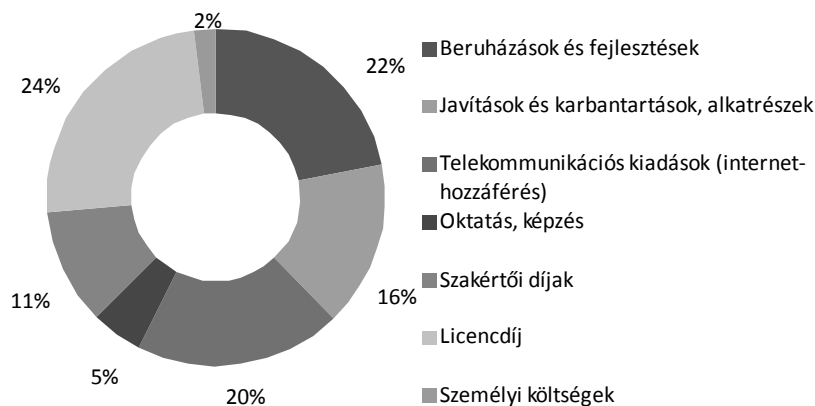
A primer kutatás kiterjedt Magyarországra és Olaszországra, a két országban gyűjtött adatok eredményeit vetttem össze. A kérdőíves, egyszerű véletlen mintavételi eljárással megkérdezett vállalatok különböző gazdasági ágakban és eltérő vállalati nagyságban tevékenykedőkből kerültek ki. Az összehasonlítás alapját képviselő vállalati mintanagyság közel azonos, Magyarországon 94, míg Olaszországban 98 vállalat töltötte ki és küldte vissza a kérdőívet a megadott időre. A kitöltés lebonyolítását az EvaSys alkalmazás segítette az online és a papíralapú felmérés párhuzamos biztosításával. A válaszadó vállalatokból álló minta nem reprezentatív, így a felmérés eredményeit a válaszadó vállalatok körére értelmezhetem. Ezt a mintát tovább szűkítettem azzal, hogy a nagyvállalkozásokat kihagytam a kutatásból és főleg a bevezetőben is említett okok miatt a többi vállalkozásra koncentráltam. Az ágazatok eltérő mértékű képviselője okán a méretbeli különbségekre koncentráltam. Az adatok kiértékelésében és az eredmények ábrázolásában a Microsoft Excel 2007 programcsomag nyújtott segítséget. A cikkben szereplő ábrák és táblázatok a kérdőív eredményeit felhasználva saját szerkesztés alapján készültek.

A FELTÉTELEZÉSEK IGAZOLÁSA

Az egyik feltételezésem az volt, hogy mindhárom méretkategóriában más szempontok alapján döntenek, de az azonos méretkategóriába tartozó vállalkozások – mindkét országban – ugyanazokat tartják fontosnak. Összesen 20 szempontot vizsgáltam meg. A vállalatoknak 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán kellett értékelniük a megadott szempontokat, ahol 1 a legalacsonyabb, 5 a legmagasabb értéket jelentette. Beigazolódt, hogy eltérő méretkategóriában lévő vállalatoknak más a prioritási sorrendjük, azonban ez országonként is eltér megcáfolva feltételezésem második részét.

Az olasz mikro-vállalkozásoknál főleg a kipróbálási lehetőség és a kompatibilitás, a kisvállalkozásoknál a testreszabhatóság, míg a középvállalkozásoknál a költségek és a hálózati kapcsolódások figyelembe vétele kap nagyobb hangsúlyt. Ezzel szemben a magyar mikro-vállalkozásoknál a használhatóságon van a hangsúly, ez a szempont maximális pontot ért el, szemben az olaszok 3,7-es átlagával. Ugyanez figyelhető meg a kompatibilitás terén is, mely hazánkban inkább a kisvállalkozásokra jellemző, négyes értékkel, a középvállalkozásoknál pedig a megbízhatóság és a használhatóság. Az olasz mintában a megbízhatóság csupán a 13. helyen szerepel a válaszadók átlagát tekintve.

Napjainkban egy vállalkozás egyre nagyobb figyelmet fordít a különböző költségekre. Az IT kiadásokkal kapcsolatban az volt a feltevésünk, hogy leginkább beruházásra és karbantartásra fordítják őket. A kiadások a 1. és 2. ábrán látható módon oszlottak meg a két országban.

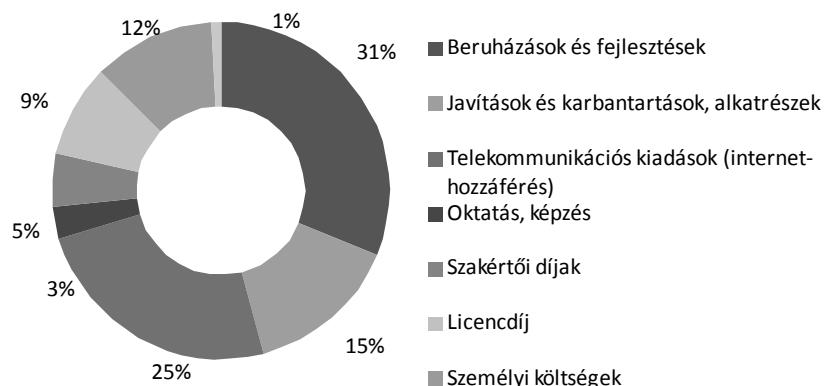
1. ábra

Az éves IT kiadások szerkezete az olasz vállalatok összesített adatai alapján

Forrás: Saját szerkesztés

Feltételezésem beigazolódt, mivel mindkét országban jelentős részt képviselnek a beruházások és a karbantartások a kiadások terén. Míg az olasz mintában, összesen meghaladják a kiadások harmadát, addig a magyar vállalatoknál a kiadások feléhez közelít. Vizsgálódásom során azt is felfedeztem, hogy az olasz vállalatok kiadásaiból 15 százalékkal több kerül a licencdíjakra, valamint jelentős tényezőként

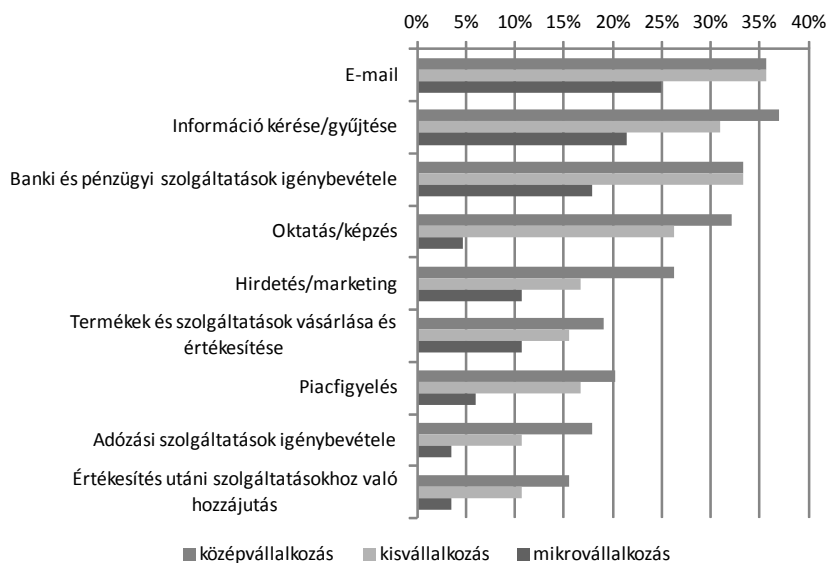
van jelen a telekommunikációs kiadás is, ami alatt például az internet hozzáférés értendő.

2. ábra

Az éves IT kiadások szerkezete a magyar vállalatok összesített adatai alapján,
Forrás: Saját szerkesztés

Elemzésnek vettem alá az internetes és az információs rendszerekhez kapcsolódó használati szokásokat is. Az eredmények a 3. a 4. ábrán láthatók. Az internetet megvizsgálva, a válaszok alapján azt a következtetést vontam le, hogy Magyarországon és Olaszországban eltérőek a használati szokások.

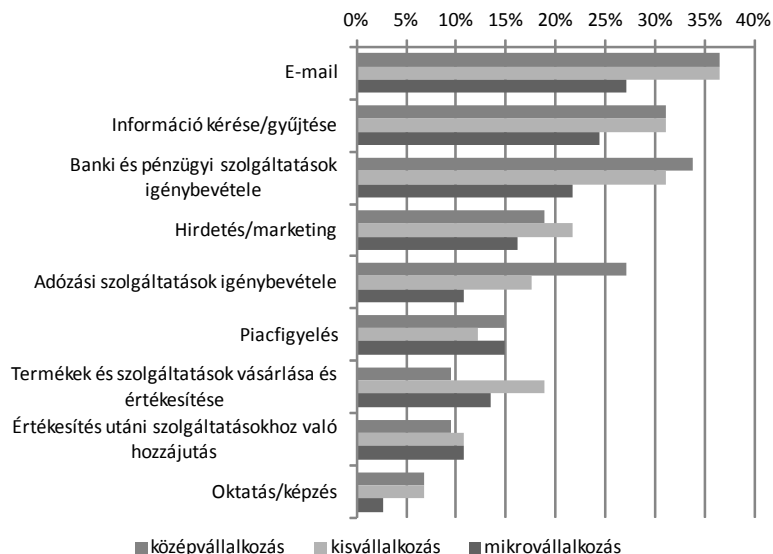

3. ábra

Az internet igénybevételeinek célja Olaszországban, 2010-ben
Forrás: Saját szerkesztés

Az általános, mindennapi használatot lefedő első három szempont egyezőséget mutat a két országban, de valamennyi felhasználási területet figyelembe véve

ugyanez nem igaz. A két legjelentősebb eltérés az adózási szolgáltatások igénybevétele valamint az oktatás és képzés területén mutatkozik.

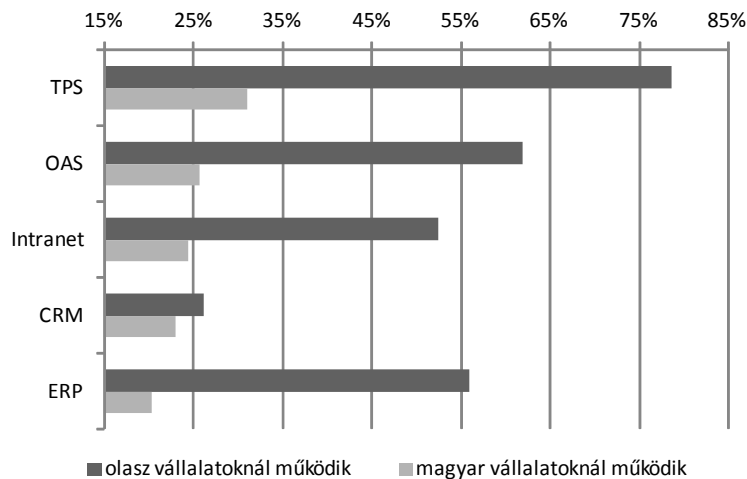

4. ábra

Az internet igénybevételének célja Magyarországon, 2010-ben

Forrás: Saját szerkesztés

Az információs rendszerek használatát megvizsgálva hasonló eredményre jutottam (5. ábra). A cikk terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé valamennyi rendszer elterjedtségének bemutatását a vizsgált vállalati szinten. Az alábbi diagram az első öt rendszert mutatja be az összes vállalkozás szintjén.

5. ábra

Az információs rendszerek elterjedtsége az olasz és a magyar vállalatoknál

Forrás: Saját szerkesztés

A teljesség igényét mellőzve is jól megfigyelhető a fenti ábrán a két ország közötti különbség. Az olyan általános rendszereknél, mint a TPS (Tranzakció-feldolgozó rendszer) és az OAS (Irodaautomatizálási rendszer) esetében mondhatni természetes az egyezés, azonban az összes rendszert alapul véve megváltozik az elterjedtség száma.

Látható az is, hogy az olasz vállalatok esetében a fentebb általánosnak mondott rendszerek is jóval elterjedtebbek, mint Magyarországon, ahol már az ötödik, ERP (vállalati erőforrás tervező) rendszer is épphogy meghaladja a 20 százalékos elterjedtséget.

ÖSSZEFOGLALÁS

Végső kérdés: Az IT versenyelőny vagy működési feltétel? Feltételezésemmel szemben még az IT nem érte el minden ágazatnál azt a szintet, amelynél egyértelműen kijelenthető, hogy működési feltétel, sokan tekintik versenyelőnynek. A kutatásom alapján arra a megállapításra jutottam, hogy mivel Olaszországban elterjedtebbek a különböző információs rendszerek, mint a magyar mintában ezért ott már a működési feltétel szintjén áll, míg Magyarországon versenyelőnyt jelent, ha valaki IT rendszerekkel rendelkezik.

A bemutatott kutató munka a TÁMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0001 jelű projekt részeként az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1.] BENCSIK, B. **Az üzleti információs rendszerek használati szokásainak elemzése a vállalkozások körében**, Szakdolgozat, Miskolc, 2011
- [2.] BUBENKÓ, T. **IT- előny vagy lételem? A magyar és az olasz kkv szektor vállalkozásainak üzleti információs rendszerrel való ellátottsága**, Szakdolgozat, Miskolc, 2011
- [3.] DEÁK, I. – BODNÁR, P. – GYURKÓ, Gy. **A gazdasági informatika alapjai**, Perfekt Kiadó, Budapest, 2008
- [4.] GÁBOR, A. és munkatársai. **Üzleti informatika**, Aula Kiadó, Budapest, 2007
- [5.] SIMAI, M.: **A globalizáció emberi dimenziói és a XXI század kihívásai** című OTKA program összefoglalója, Budapest, MTA Világgazdasági Kutató Intézet Tudományos Tájékoztató Szolgálatának közleményei, ISSN 0209-8512, 1991
- [6.] SZIGETI, C. – MÉSZÁROS G. **A kommunikációs technológiák (Internet- és saját weblap használat), valamint a társadalmi felelősségvállalás (CSR) hatása a kis- és közepes vállalkozások versenyképességére**, Goodwill, PR és Kommunikációs Ügynökség, 2008, 3. oldal